

Ubezpieczenie emerytalne

Gdzie podlegam obowiązkowi ubezpieczenia?

Jako pracownik transgraniczny co do zasady podlegasz obowiązkowi ubezpieczenia w kraju zatrudnienia.

Z którego państwa otrzymam swoją emeryturę?

Emeryturę otrzymasz z wszystkich krajów, w których opłacałeś składki dłużej niż rok. Z każdego z takich krajów otrzymasz emeryturę częściową, wyliczoną na podstawie składek i okresów ubezpieczenia w danym państwie.

Jeżeli byłeś w danym kraju ubezpieczony krócej niż 12 miesięcy, to ten czas jest uwzględniany przy wyliczaniu emerytury w kraju zamieszkania lub w innym kraju, gdzie byłeś dłużej ubezpieczony.

Dla każdej z emerytur częściowych obowiązują warunki nabycia praw emerytalnych w kraju, którego ubezpieczyciel ma wypłacać daną emeryturę częściową. Jeżeli mieszkasz np. w Polsce i poza polską emeryturą przysługuje Ci też częściowa emerytura z Niemiec, to musisz w tym celu spełnić warunki dotyczące obowiązującego w Niemczech wieku emerytalnego i okresu składkowego.

Jeżeli okres składkowy nie jest wypełniony przez okresy ubezpieczenia w jakimś kraju, to w celu uzasadnienia roszczenia można zsumować okresy składkowe w różnych krajach.

Aby otrzymać emeryturę, należy na 3 do 4 miesięcy przed rozpoczęciem jej pobierania złożyć wniosek we właściwej instytucji ubezpieczeniowej w miejscu zamieszkania. Ta instytucja wszczyna procedurę razem z instytucjami ubezpieczeniowymi innych krajów, w których było się ubezpieczonym.

Formularze: Seria P – dla świadczeń emerytalnych

Ubezpieczenie emerytalne w Czechach

Ustawowe obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne to solidarne, repartycyjne ubezpieczenie obejmujące emerytury, renty i renty rodzinne. W drodze reformy emerytalnej ustawowy wiek emerytalny został podniesiony i zrównany dla kobiet i mężczyzn. Poza tym wprowadzono drugi, kapitałowy filar. Jednak obowiązywał on tylko do 31.12.2015 r. Tak zwany trzeci filar zabezpieczenia emerytalnego tworzy prywatne uzupełniające zabezpieczenie na starość (wraz z wcześniejszym dodatkowym ubezpieczeniem emerytalnym), dotowane przez państwo.

Jakie są warunki przejścia na emeryturę?

Zgodnie z wcześniejszą regulacją wiek emerytalny był różny dla mężczyzn i kobiet, a w przypadku kobiet był on jeszcze zależny od liczby wychowanych dzieci.

Zgodnie z aktualną regulacją wiek przechodzenia na emeryturę dla kobiet i mężczyzn będzie nadal podwyższany, a poza tym ujednolicany. Dla rocznika 1971 wiek ten będzie jednolity dla kobiet i mężczyzn i wynosić będzie 65 lat. (Nowelizacja ta wchodzi w życie 1.1.2018)

Prawo do przejścia na emeryturę mają wszyscy ubezpieczeni, którzy osiągnęli wymagany co najmniej 34-letni (w 2018 r.) okres ubezpieczenia oraz ustawowy wiek emerytalny, lub którzy osiągnęli okres ubezpieczenia minimum 20 lat oraz wiek, który przekracza o co najmniej 5 lat wiek emerytalny mężczyzn z tego samego rocznika. Wymagany okres ubezpieczenia jest sukcesywnie wydłużany o rok aż do 2019 roku (35-letni zamiast obecnego 34-letniego okresu ubezpieczenia).

Wcześniejsza emerytura: Ubezpieczeni, którzy osiągnęli okres ubezpieczenia wymagany dla emerytury, mają prawo do wcześniejszej emerytury (z trwałymi potrąceniami): albo najwcześniej na 5 lat przed osiągnięciem ustawowego wieku emerytalnego, jeżeli osiągnęli wiek 60 lat a ich ustawowy wiek emerytalny wynosi co najmniej 63 lata, albo najwcześniej na 3 lata przed osiągnięciem swego ustawowego wieku emerytalnego, jeżeli wynosi on mniej niż 63 lata.

Renta (z tytułu niezdolności do pracy/ zmniejszenia dochodów): Ubezpieczonym przysługuje renta, jeżeli wystąpiło u nich zmniejszenie dochodów (niezdolność do pracy) w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, albo jeżeli wystąpiło u nich zmniejszenie dochodów (niezdolność do pracy) i osiągnęli już wymagany okres ubezpieczenia.

Istnieją trzy stopnie zmniejszenia dochodów (zwane też stopniami niezdolności do pracy). Jeżeli zdolność zarobkowania jest obniżona co najmniej o 35 % a maksymalnie o 49 %, mamy do czynienia z niezdolnością do pracy pierwszego stopnia, jeżeli o 50 % do 69 % - z niezdolnością do pracy drugiego stopnia oraz jeżeli o minimum 70 % - z niezdolnością do pracy trzeciego stopnia.

Renta rodzinna (sieroca): Renta sieroca przysługuje dziecku pozostającemu na utrzymaniu, jeżeli jeden z rodziców (rodziców adopcyjnych) dziecka lub osoba, która przyjęła dziecko do opieki zastępczej, zmarła i była to osoba pobierająca emeryturę bądź rentę lub w chwili śmierci osiągnęła wymagany okres ubezpieczenia do pobierania renty lub zostały spełnione warunki dla pobierania emerytury lub jeżeli śmierć nastąpiła w wyniku wypadku przy pracy.

Renta rodzinna (wdowia): Przysługuje owdowiałemu małżonkowi, jeżeli zmarły małżonek pobierał emeryturę lub rentę lub w chwili śmierci spełnił wymagane warunki pobierania emerytury lub renty lub jeżeli śmierć nastąpiła w wyniku wypadku przy pracy. Emerytura wdowia przysługuje zasadniczo na okres jednego roku od śmierci małżonka, a pod pewnymi zdefiniowanymi warunkami także po upływie tego okresu.

Wszelkie informacje o emeryturach i rentach w Republice Czeskiej otrzymasz w biurze informacji Czeskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Česká správa sociálního zabezpečení, www.cssz.cz).

Czy emerytury/renty podlegają opodatkowaniu?

Renty i emerytury są zwolnione z podatku dochodowego do łącznej kwoty 36-krotności płacy minimalnej (w 2018 r.: 439.200 CZK). Ewentualne jednorazowe wypłaty specjalne w ramach świadczeń emerytalno-rentowych również są zwolnione z podatku dochodowego.

Jak oblicza się wysokość emerytury/renty?

Istotnymi czynnikami wpływającymi na wysokość emerytury/renty są: średni dochód oraz okres ubezpieczenia.

Emerytura/renta składa się z dwóch składników:

- Kwota bazowa: w 2018 r. w wysokości 2.700 CZK miesięcznie (9 % średniego wynagrodzenia);
- Kwota procentowa: składnik zależny od dochodu, obliczany na bazie podstawy wymiaru i liczby lat

ubezpieczenia: za rok ubezpieczenia 1,5 % podstawy wymiaru, jednak minimum 770 CZK miesięcznie (dotyczy emerytury). Wzór obliczania kwoty procentowej zależy od rodzaju renty.

Osobista podstawa wymiaru bazuje na przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto od roku kalendarzowego, w którym ubezpieczony ukończył 19. rok życia. Podstawę obliczeniową ustala się redukując osobistą podstawę wymiaru w następujący sposób. Kwotę poniżej pierwszej granicy redukcji (44 % średniego wynagrodzenia; w 2018 r.: 13.191 CZK) ubezpieczonemu zalicza się w 100 %, a od kwoty między pierwszą a drugą granicą redukcji (400 % średniego wynagrodzenia; w 2018 r.: 119.916 CZK) zalicza się 26 %. Kwota powyżej drugiej granicy redukcji pozostaje nieuwzględniona.

Uwagi:

- Okresy przed 1986 r. pozostają co do zasady nieuwzględnione.
- Aby złagodzić negatywne skutki przedłużonego w przyszłości okresu obliczeniowego, wyłącza się z obliczania pierwsze 6 lat studiów lub nauki zawodu po ukończeniu 18. roku życia.

Wcześniejsza emerytura: Obniżenie o 0,9 % podstawy wymiaru za każde rozpoczęte 90 dni przed osiągnięciem przepisowego wieku emerytalnego za pierwsze 720 dni kalendarzowe oraz o 1,5 % za okres od 721. dnia kalendarzowego. Potrącenie to obowiązuje nadal również po osiągnięciu przepisowego wieku emerytalnego.

Późniejsze przejście na emeryturę: Za każde 90 dni kalendarzowych aktywności zawodowej, o które przesuwa się pobieranie emerytury, jej wysokość podwyższa się o 1,5 % podstawy wymiaru. Jeżeli równoległe do aktywności zawodowej pobierana jest połowa emerytury, kwota procentowa emerytury podwyższa się o 1,5 % podstawy wymiaru za każde 180 dni kalendarzowe aktywności zawodowej. Jeżeli równoległe do aktywności zawodowej pobierana jest emerytura w pełnej kwocie, kwota procentowa emerytury podwyższa się o 0,4 % podstawy wymiaru za każde 360 dni kalendarzowe aktywności zawodowej.

Praca zarobkowa a pobieranie emerytury/renty

Emerytura: Kumulacja z dochodami z tytułu pracy możliwa bez ograniczeń. Wcześniejsza emerytura: Niedozwolone żadne dochody z tytułu pracy. Dla osób pobierających rentę nie obowiązują żadne ograniczenia dochodów z tytułu pracy.

Waloryzacja emerytur i rent

Odbywa się w zależności od wzrostu cen konsumenckich i płac realnych. Dla emerytur/rent ustalonych przed 1.1.2018 kwota bazowa wzrasta od 2018 r. o 150 CZK miesięcznie a kwota procentowa o 3,5 %.

Jako szczególne działanie co do zasady możliwa jest poza tym jednorazowa wypłata dla emerytów/rencistów. Na 2018 r. takowa wypłata specjalna nie jest przewidziana.